

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

verenigingsorgaan van de vogelwerkgroep het gooi e.o

Redaktie : Henk Hardon
Andries Stoker
Wim Duurland

Redaktie adres : M. Simonszhof 84, 1216 LM Hilversum

Illustratie : Hans Schaap blz. 126, Ronald Sinoos blz. 130, 132, 135, 142.

Typewerk : Inge Karsemeyer
Marian Harder
Joke Hardon

Verzending : Beb Dwars-van Achterberg, Prinsenstr. 15, 1211 LS Hilversum
tel. 035-233973

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redaktie

De redaktie behoudt zich het recht voor artikel voor plaatsing te weigeren

De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen

INLEVEREN COPY : UITERLIJK 15 JANUARI

INHOUDSOPGAVE

- 121 : Van de redaktie
- 122-123 : Pragramma
- 124 : 1 maart derde Noord-Hollandse vogeldag
- 125 : Bestuursmededelingen
- 126 : Excursie Hondsbosse zeevering, de Putten en het Zwanewater
- 127 : Eksters komen af op plekken waar heide is afgebrand (2)
- 127-129 : Een slaappleats van Turkse Tortels
- 130-134 : Verkeersslachtoffers op het talud van de Stichtse Brug in 1984
- 134-135 : Slaaptrek van Sijzen
- 136-137 : Vogelcursus
- 137-138 : Excursie naar de Amsterdamse waterleidingplas bij Loenen
- 138-141 : Ontvangen literatuur
- 141-142 : Veldwaarnemingen

VAN DE REDAKTIE

Maarten Klomps heeft besloten het redaktieteam te verlaten. Drukke werkzaamheden en een aanstaande verhuizing naar Hoevelaken zijn de redenen hiervoor. In geval assistentie bij de redactie gewenst is, kunnen we een beroep op hem blijven doen. Maarten is 4 jaar lid geweest van de redactie en heeft o.a. in het begin veel werk verzet bij de totstand koming van de jubileum Korhaan. Vanaf deze plaats willen wij hem hartelijk dank zeggen voor zijn bijdrage aan het een en ander.

Let op: Het redaktieadres van de Korhaan is met ingang van heden gewijzigd
Zie de binnenzijde van de omslag.

De redactie zit nog steeds met een chronisch gebrek aan kopy. We krijgen gelukkig nog steeds de Korhaan gevuld, echter het is doorgaans z.g. laatste-moment-werk. Hierdoor komt de verzorging weleens in de verdrinking. Met name het typewerk en maken van vogeltekeningen vereist enige tijd. Het liefst zou de redactie wat kopy in voorraad hebben, zodat ruim voldoende tijd beschikbaar is voor het typen en het verzorgen van illustraties. Nu iedereen druk aan het schrijven is voor de Avifauna, vraagt de redactie zich af of dit ook geen interessante artikelen voor de Korhaan op kan leveren.

Wist U dat U zich voor f22,- per jaar kunt abonneren op het tijdschrift
Limosa?

Limosa is een gezamenlijke uitgave van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en Samenwerkende organisaties Vogelonderzoek Nederland (SOVON). Het is een populairwetenschappelijk tijdschrift, dat viermaal per jaar verschijnt. Proefnummers en nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij:

NOU p/a dr. A.Spaans, RIN, Postbus 9201, 6800 HB Arnhem, en SOVON p/a J.Nap, Henry Dunantstraat 7, 8264 AB Kampen.

Aanmelding is mogelijk door storting van f22,- op giro rek.nr.42 98 649 t.n.v. Limosa te Kampen.

Noteert U alvast de datum van de Avifauna vergadering?

Deze is gepland op dinsdag 14 januari 1986. Voor de pauze wordt het veldwerk voor het komende voorjaar gepland, daarna zal de stand van zaken met betrekking tot de Avifauna van het Gooi besproken worden.

Er zijn weer 3 nieuwe uitgaven verschenen van de VWG n.l.

nr. 53 Natuurhistorische Notities uit de Gooi en Eemlander 1871-1920

nr. 54 Broedvogels in de bebouwde kom van Vreeland in 1985

nr. 55 Broedvogels in de bebouwde kom van Bussum in 1985

Al deze uitgaven kunt U vinden in en eventueel lenen van de bibliotheek in de Godelindeschool waar U elke dinsdagavond terecht kunt.

PROGRAMMA

- Zondag 22 dec. Ochtendexcursie Arkemheense polder.
o.l.v. Henk Hardon
We verzamelen om 9.00 uur op het Oosterspoorplein in Hilversum. Opgeven vóór 19 dec. bij Joke.
- Dinsdag 14 jan. Vergadering van de subgroep avifauna en de avifauna van 't Gooi. We verwachten zoveel mogelijk leden om 19.45 uur in de Godelinde-scholengemeenschap te Naarden.
- Zaterdag 18 jan. Bergsepap-Dammerkade ochtendexcursie.
o.l.v.
Verzamelen bij de parkeerplaats bij de R.K. kerk in Ankeveen.
Tijd 8.30 uur.
- Donderdag 23 jan. Ons lid Evert Boeve uit Ankeveen is bereid gevonden weer een ledenavond te verzorgen. Deze avond vertoont hij een stukje film en dia's over IJsland, het eiland van contrasten. De grootformaat dia's die in overvloeiprojectie worden vertoond laten u genieten van dit vulkanisch land. Het varieërende landschap tussen ijs en vuur met daarin opnamen van vogels en planten zullen u zeker boeien. Ook aspecten van het leefklimaat in de nederzettingen, de watervallen, moerassen en de geijsers komen aan de orde. In de drie maanden dat Boeve dit land bezocht fotografeerde hij o.a. de kolonie Papegaai-duikers, de Noordse Sterns, Grote en Middelste Jager en Grauwe Franjepoten. Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.
- Zondag 2 febr. Ochtendexcursie Einde Gooi. Excursieleider
We verzamelen om 9.00 uur op de parkeerplaats tegenover vliegveld Hilversum.
- Dinsdag 11 febr. Werk-kontaktavond in de Godelinde Scholengemeenschap te Naarden.
- Zondag 16 febr. Ochtend wandeling Laarder Wasmeer.
Excursieleider is Jelle Harder. We verzamelen om 8.00 uur aan het eind van de Meerweg in Hilversum. De Meerweg is een zijstraat van de Kamerlingh Onnesweg. Het is de weg die voor het gebouwencomplex van Philips langs loopt.
- Donderdag 27 febr. Lezing. Bij het ter perse gaan van dit nummer was het programma nog niet bekend.
Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum.

- Zondag 2 maart. Fietsexcursie door Zuidelijk-Flevoland o.l.v. Erik Lam en Jaap Mekel. Aanvang 7.00 uur.
Deze excursie zal een gehele dag inbeslag nemen.
We verzamelen op de parkeerplaats bij het station Bussum-Zuid.
U moet in het bezit zijn van een goede fiets en een behoorlijke "fietsconditie".
Meenemen brood, koffie/thee, bandenplakspullen, regenkleding, laarzen etc.
Opgeven vóór 27 februari bij Joke Hardon 02154-18804.
- Vrijdag 7 maart. Uilenexcursie rondom het landgoed Groeneveld te Baarn.
Aanvang 21.00 uur. Verzamelen voor het kasteel.
De excursieleiders zijn deze avond Yves Vogel, Jelle Harder en Adri Vermeule.
- Zondag 23 maart. Excursie Naarderbos en het slikveld bij de Hollandsche Brug.
Excursieleider Adri Vermeule. We verzamelen om 7.00 uur bij de patattent aan het begin van het Naarderbos.
U kunt als volgt in het Naarderbos komen, met de auto richting Lelystad net voor de Hollandsche Brug de afslag Muiderberg aan het eind van de afrit rechtsaf. De Patattent is direkt aan uw linkerhand.
- Donderdag 27 maart. Algemene Ledenvergadering.
Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.
- Dinsdag 8 april. Werk-Kontaktavond in de Godelinde Scholengemeenschap te Naarden
- 11-12-13 april Weekend Schiermonnikoog.
Het voorjaarsweekend brengen we door in de jeugdherberg "Rijsbergen".
U kunt zich voor dit weekend opgeven door vóór 15 maart kontakt op te nemen met Joke Hardon tel.02154-18804 en f65.- over te maken op gironummer 2188759 t.n.v. Joke Hardon te Baarn
Heeft u zich niet opgegeven en betaald vóór bovengenoemde datum dan is deelneming niet mogelijk.
Vertrek vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum om 15.15 uur.
Als men niet op het Oosterspoorplein komt dan dit ook doorgeven aan Joke.
De boot vertrekt uit Lauwersoog om 19.00 uur. Men moet i.v.m het kopen van kaartjes om 18.30 uur aanwezig zijn.
Wat neemt u mee: Slaapzak, sloop, thermoskan, regenkleding, warme kleding, verrekijker, laarzen en brood voor vrijdag en zaterdagmorgen.

1 MAART 1986 DERDE NOORDHOLLANDSE VOGELDAG

Op zaterdag 1 maart 1986 organiseert de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-holland (S.V.N.) haar derde Noordhollandse Vogeldag in de schouwburg "Het Park", Westerdijk 49 te Hoorn.

Programma:

- 10.00-10.10 Opening door de voorzitter van de stichting S.V.N., P.C.Meijer.
10.10-10.30 In 1990 een nieuwe avifauna voor Noord-Holland? presentatie S.V.N.
10.30-11.00 Vogelwerkgroep Texel: Simultaantellingen op Texel.
Presentatie: Henk Hin en Dick Schermer.
11.00-11.20 Vogelwerkgroep Den Helder: Enige aspecten van de ontwikkeling van flora en fauna in de Grafelijkheidsduinen.
Presentatie: Hans Punselie.
11.20-12.00 Vogelwerkgroep Tringa: Onderzoek naar het voedsel en de fourageergebieden van de Lepelaars van Texel en het Zwanewater.
Presentatie: Jeroen van Wetten.
12.00-12.30 Vogelwerkgroep Hoorn: Ervaringen en resultaten van de trektelpost te Hoorn.
Presentatie: Hans van Gasteren.
12.30-13.30 Lunch. Er bestaat de mogelijkheid in de Parkschouwburg een eenvoudige lunch of broodjes te bestellen. Tevens is er gelegenheid diverse stands en een expositie te bezichtigen.
13.30-14.15 Vogelwerkgroep Haarlem: Infiltratie en kolonisatieprocessen bij eenden.
Presentatie: Hans Vader.
14.15-14.45 Vogelwerkgroep Het Gooi: Veranderingen in biotoop en vogelbevolking in het Laarder Waschmeer.
Presentatie: Jelle Harder.
14.45-15.10 Vogelwerkgroep Alkmaar: Broedvogels van de stad Alkmaar.
15.10-15.30 Theepauze.
15.30-16.00 Vogelwerkgroep Castricum:(onder voorbehoud) Enige conclusies uit het onderzoek naar vogeltrek op de vinkenbaan.
16.00-16.45 Dialezing over dwaalgasten en minder algemene vogelsoorten in Noord-Holland.
Presentatie: René Pop en René van Rossum (D.B.A.)

Deze vogeldag is gewijd aan het onderzoek door vogelwerkgroepen in Noord-Holland dat op eigen initiatief wordt verricht naast regionale en nationale onderzoeken opverzoek van S.V.N. of SOVON, etc. De lezingen laten diverse mogelijkheden van vogelonderzoek zien. Dit betreft o.a. vogeltrek-, broedvogel-, landschaps-, ring-, of specifiek soortonderzoek. Hoe verschillend onderzoeken opgezet en uitgewerkt zijn wordt duidelijk gemaakt.

De dag wordt besloten met een fantastische diaserie over dwaalgasten en zeldzame vogels in Noord-Holland door twee hierop gespecialiseerde vogelfotografen. Tijdens de lezingendag zullen vogelwerkgroepen zich presenteren middels stands of posters. Organisaties op het gebied van natuur- en milieubescherming wordt de gelegenheid geboden info c.q. verkoopstands in te richten.

In de hal is een expositie ingericht van de in 1984 overleden vogeltekenaar Rein Stuurman.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

De discussie m.b.t. het automatiseren van onze ledenadministratie is afgerond. De ledenadministratie zal voortaan door de computers van Natuurmonumenten worden bijgehouden. Het is nu mogelijk onze ledenadministratie up to date te houden. De betalingen van contributie kunnen nu sneller worden verwerkt. acceptgiro's worden gedrukt e.d.. Een belangrijk facet is het uitdraaien, op postcode gesorteerd, van adres stroken. Als de post ons toestemming verleent de Korhaan als periodiek te verzenden dan kan dit dan ook gebeuren.

De propagandacommissie is uitgebreid met enkele leden. Ook zijn ze druk bezig met het opstellen van een programma voor 1986 en voorbereidingen aan het treffen voor het 20-jarig-jubileum in 1987. Een tegen-valler voor hen is de afwijzing van een subsidie aanvraag bij het ministerie van landbouw en visserij voor een bijdrage aan de jubileumdag.

Aan de burgemeester en wethouders van Blaricum stuurden wij onze reactie betreffende voorontwerp bestemmingsplan Eemmeer. In grote lijnen kunnen wij ons vinden in dit bestemmingsplan. Wel stelden wij enkele vragen m.b.t. de beschrijving in het plan over de toekomstige functie van het eiland de Dode Hond.

Nieuwe leden

P.van Campen	Kulweg 26	1271 RX Huizen	
mw.L.Wark huisgenootlid			
mw.J.F.Dorlandt	Lange Heul 147	1403 NH Bussum	02159-17965
J. Blaas	Schepersweg 9	1403 PP Bussum	02159-10894
mw.A.Bakker	van Hoornstraat 43	1215 GK Hilversum	
J.H.van Holten	Koninginnelaan 145	3762 DD Soest	
mw.R.Douglas-Broers	Meyerkampaan 3	1406 SW Bussum	02159-13365
mw.I.Zwolsman huisgenootlid			
M.von G hn	J.v.Maerlandt1 27	1215 HW Hilversum	035-46337
mw.E.Waterman	Rading 6a	1231 KA Loosdrecht	02158-1274
mw.W.Meurs	Churchillstraat 47	1411 XB Naarden	
mw.M.Hemmers de Graaf	Rembrandt v.Rijnhof 16	1394 EJ Ned.den Berg	02945-4630

Adreswijzigingen

R.F.J.van Beusekom van Droogdok 60 naar Mark 5 1273 PA Huizen 02152-55688

Opgezegd

A.A.Kruithof	Lothariuslaan 54	1402 GL Bussum
C.Mous	Lange Heul 430	1403 KC Bussum

GEGEVENS OEVERZWALUWKOLONIES 1985 GEVRAAGD

P. Dieperink

Afgelopen jaar zijn de Gooise Oeverzwaluwen voor het eerst sinds lange tijd niet geteld. Het vermoeden bestaat dat er maar zeer weinig tot broeden zijn gekomen, nog minder dan in 1984. De enige mij bekende kolonie is die in het Warandepark (groeve Oostermeent), alwaar 25 à 30 paar broedden. Personen die aanvullende informatie over kolonies elders in het Gooi e.o. bezitten, kunnen deze opsturen naar P. Dieperink
Jagerspad 9
1251 ZV Laren

EXCURSIE HONDSBOSSE ZEEWERING, DE PUTTEN EN HET ZWANEWATER

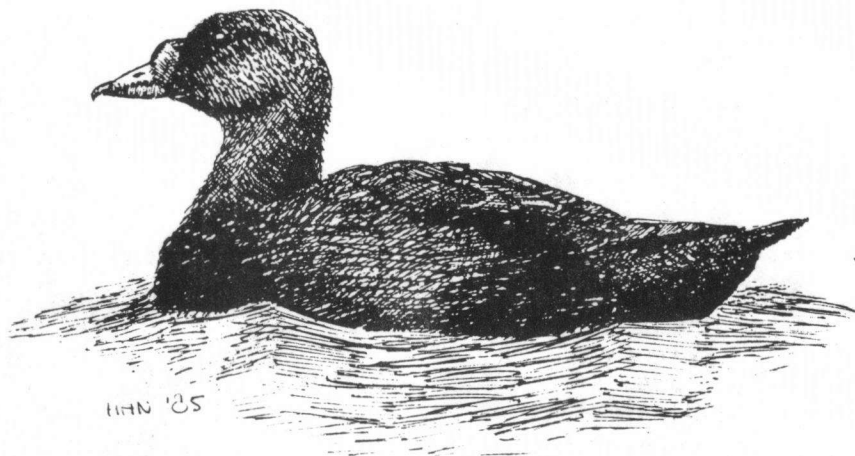
Nicole Ram

Om circa half negen was iedereen bij de Hondsbosse Zeewering aanwezig (21 personen). We hadden mooi weer en er was veel wind. Op het terras van het paviljoen zaten al vele andere vogelkijkers de zeetrek te bestuderen. Jan van Genten waren reeds gesignaleerd als ook een eenzame Fuut. Verder twee duikers waarvan één Roodkeelduiker, één Dwergstern, Zwarte Zeeëenden, Rotganzen, Grote Sterns en Visdiefjes. Ver op zee vlogen drie Kleine Jagers, dichterbij één Aalscholver, één Toppereend en zeven Eidereenden. Graspiepers waren niet van de lucht.

Na de zeetrek te hebben bekeken zijn we naar de Putten (meertjes) gelopen. Daar waren verschillende soorten strandloper tjes te zien; namelijk de Bonte, de Kleine, de Krombek en de Paarse Strandloper. Onder de noemer van de plevieren namen we de volgende waar: de Strand-, de Bontbek- en de Zilverplevier. Het aantal Steenloper tjes bedroeg ongeveer dertig, van de Rosse Grutto en Kluut liepen er vijf exemplaren. Wat de eenden betrof waren er Smienten, Slobeenden en enkele Wintertalingen. Van de volgende soorten werd er maar één vogel waargenomen: Groenpootruiter, Tureluur, Nijlgans, Paarse Strandloper (al eerder vermeld) en de Wulp.

Tijdens een regenbui, die niet zo lang duurde, vertrokken we naar het Zwanewater waar de Zwarte Specht als eerste werd gehoord en later ook gezien. Ook hier waren weer groepen Graspiepers. Even was er verwarring over wát we nu zagen; toch een Roodborsttapuit (maar dat had ik al gezegd, ahum). Eén Rietgors, één Bruine Kiekendief en één Smelleken die middag maar wel tientallen Smienten en Slobeenden.

Het was overigens erg warm en behoorlijk stil wat betreft de kleine vogeltjes. Van de Zanglijster zagen we er vijf, Kramsvogel vier en Holenduif twee exemplaren. Dan rest mij nog circa tien Vlaamse Gaaien te vermelden en te zeggen dat ik Adrie heb gemist.

EKSTERS KOMEN AF OP PLEKKEN WAAR HEIDE IS AFGEBRAND (2)

Jaap Taapken

Het was mij vroeger al eens opgevallen dat kraaiachtigen op afgebrande stukken heide graag voedsel zochten. Darom vond ik het nu maar eens nodig dit vast te leggen, want ik had het idee dat het geen bijzonder gedrag was en daarom fijn dat Willem Kraak hier zo snel op reageert en inderdaad kan beamen dat dit feit veel vaker voorkomt.

Beste Jaap,

Je stukje over Eksters in "De Korhaan" van oktober bracht me een waarneming in herinnering die ik in februari van dit jaar deed (om precies te zijn op 19 februari 1985 een mooie zonnige dag na vorst).

Het was op de Bussumerhei aan de noordkant van het Gebed zonder end dichtbij een fietspad (onofficieel), een zandweg die over de Lange Heul vanaf Bussums hertekamp naar Hilversum (richting Noorder begraafplaats) gaat. Het heet op de Gooikaart (van Falkplan/Suurland) "Oude Crailoseweg".

Daar was een klein stuk afgebrande heide. Het wemelde er van Eksters en Zwarte Kraaien, die nogal opgewonden zich gedroegen, dooreenlopend en zich af en toe over kleine afstand vliegend verplaatsend.

Het tellen was even moeilijk. Ik kwam tot circa vijftig Eksters en twintig Zwarte Kraaien.

Jammer genoeg kwam ik er niet toe de brandplek een dag of wat later te bezoeken, of na een of twee weken te inspecteren.

Maar het was een mooie verzameling vogels dicht opeen.

EEN SLAAPPLAATS VAN TURKSE TORTELS

Jelle Harder

In de winter van 1981-1982 was het Paul van der Poel en schrijver dezes opgevallen dat er in de Radiostraat te Hilversum regelmatig Turkse Tortels sliepen. Besloten werd om samen met Jaap Mekel dagelijks deze vogels op de slaappleats te gaan tellen.

Hoewel het natuurlijk alweer een tijdje geleden is dat deze tellingen zijn uitgevoerd blijven de gegevens altijd waardevol. Eventuele andere, volgende tellingen zou je ermee kunnen vergelijken. Toen echter met de uitwerking van de notities werd begonnen bleken de tellingen van Jaap Mekel onvindbaar. Dit verslagje is derhalve gebaseerd op 14 tellingen van Paul en 10 tellingen van mijzelf.

Methode

In de Radiostraat waar de tellingen zijn uitgevoerd staan 23 straatbomen. De boomsoort is een cultuurvariëteit van de haagbeuk. Leeftijd circa 35 jaar. Ze staan in één lange rij over een lengte van 260 meter, vanaf de Kamerlingh Onnesweg tot het parkeerterreintje van Philips (is ongeveer halverwege de Radiostraat bij nummer 12). De onderlinge afstand tussen de bomen bedraagt zo'n 11 meter.

Aanvankelijk werd er tijdens de eerste vier tellingen alleen het totale aantal Turkse Tortels genoteerd. Daarna is er per telling opgeschreven welke aantallen er in iedere boom zaten.

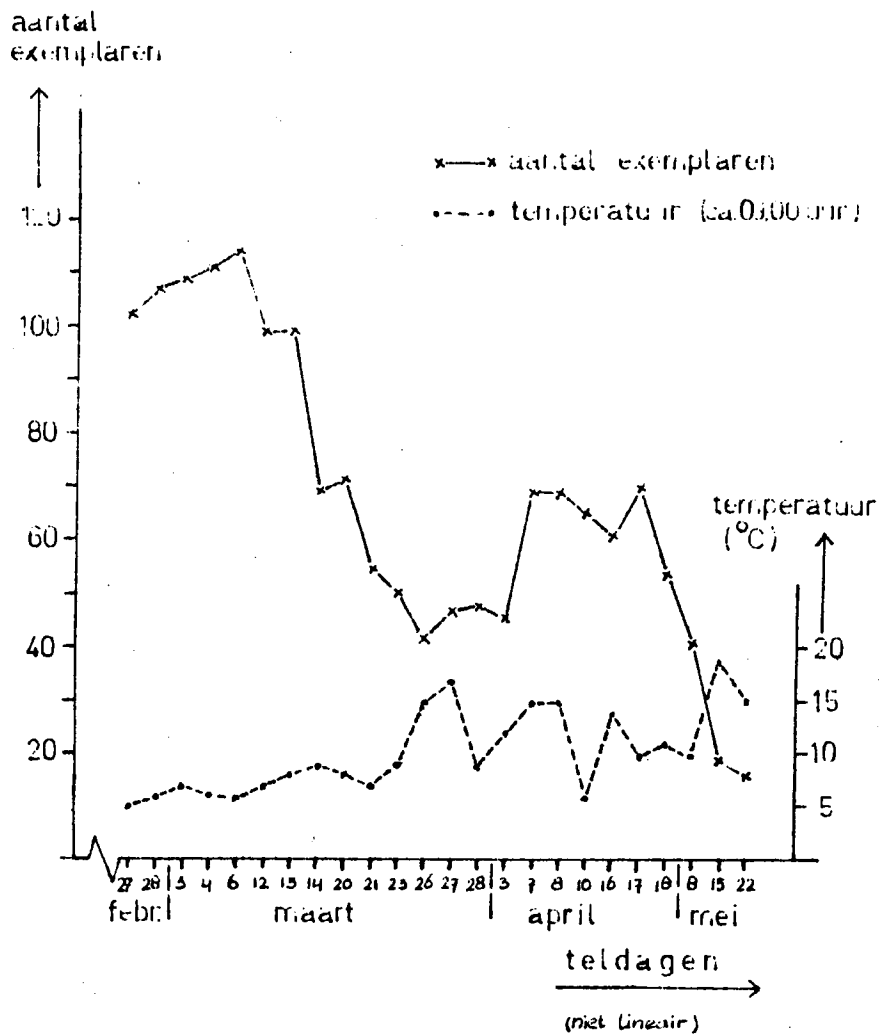
De eerste telling vond plaats op 27 februari 1982 en de laatste op 22 mei 1982.

De beste tijd om te tellen is vanaf een half uur voor het donker is totdat je door de duisternis niet meer kunt tellen. Uiteraard verloopt het aanvangstijdstip in de loop van de winter en het voorjaar. Zo begonnen de eerste bezoeken eind februari om circa 18.00 uur, begin maart om circa 18.30 uur, begin april om circa 20.30 uur, begin mei om circa 21.00 uur en de laatste op 22 mei om 21.30 uur. De duur der tellingen varieerde van tien minuten tot een half uur. Vooral toen het blad aan de bomen kwam vergde een telling meer tijd.

Resultaten

Tijdens de tellingen werden behalve notities over het aantal Turkse Tortels ook enkele zaken over het weer genoteerd. In het algemeen was het weer bij de tellingen goed en van weinig invloed op de bepaling van het aantal vogels. In figuur I is een overzicht gegeven van het totale aantal Turkse Tortels per teldatum. Ook het verloop van de temperatuur is hierin verwerkt (temperatuurgegevens van G. Heise).

Figuur I: verloop aantal Turkse Tortels en de temperatuur per teldatum

De hoogste aantallen werden vastgesteld in eind februari en begin maart. Op 6 maart werden 114 Turkse Tortels geteld. Daarna daalde het aantal in drie weken naar 42 exemplaren op 26 maart. In dezelfde periode steeg de temperatuur. Vervolgens zakte de temperatuur weer wat en werd het aantal Turkse Tortels weer groter op de slaappleaats. Na 17 april nam het aantal vogels opnieuw verder af, terwijl de temperatuur eerst gelijk bleef en later steeg. Uit deze waarnemingen kun je dus voorzichtig concluderen dat er een relatie kan zijn tussen de temperatuur en het aantal vogels op de slaappleaats. Overigens wordt de afname van het aantal Turkse Tortels ook beïnvloed doordat de tortels zich meer over de wijk verspreiden om hun broedterritoria weer in te nemen.

Om er achter te komen of er ook voorkeur bestond voor bepaalde bomen werd per boom het aantal tortels genoteerd.

In onderstaande tabel I is het totale aantal exemplaren per boom weergegeven over 20 tellingen. M.a.w. van deze teldagen werden per boom de resultaten bij elkaar opgeteld.

Tabel 1: totaal aantal exemplaren per boom over 20 tellingen

boom no.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
aantal ex.	-	-	1	27	25	-	18	36	-	33	81	19	4	28
boom no.	15	16	17	18	19	20	21	22	23					
aantal ex.	176	148	123	222	70	154	39	-	-					

Over het algemeen is de kroon van alle bomen goed ontwikkeld en vrij dicht. Uitzonderingen hierop zijn de boomnummers 1, 2, 6 en 13. Dit zijn vrij kleine bomen. Aan de resultaten is dit ook direct te zien. De boomnummers 3, 9, 22 en 23 zijn normaal ontwikkelde bomen. De reden waarom daar geen vogels in slapen is niet duidelijk.

De beste slaapbomen blijken de nummers 15 tot en met 20 te zijn. Tussen half maart en half april sliepen hier 70-90% van de getelde Turkse Tortels. De allerbeste boom was nummer 18. Hierin werden bij iedere telling, ook die in mei, Turkse Tortels aangetroffen.

Het hoogste aantal exemplaren in één boom bij één telling bedroeg 28 in boomnummer 19 op 6 maart. Goede tweede was hierbij boomnummer 18 op 10 april 1982 met 25 exemplaren.

Ook voor een klein aantal Spreeuwen bleken de bomen als slaappleaats dienst te doen. Opvallend is dat alle getelde Spreeuwen zich in de boomnummers 15 tot en met 20 bevonden. De aantallen schommelden tussen de 12 en 19 exemplaren. Op 8 mei was er een uitschieter met 37 exemplaren en op 22 mei werd er nog één Spreeuw geteld.

Tenslotte nog iets over de mensen die in de Radiostraat wonen. Zij worden er in de herfst, winter en voorjaar mee geconfronteerd dat de Turkse Tortels nogal wat uitwerpselen deponeren op de geparkeerde auto's en de trottoirs. Sommige bewoners verjagen daarom de duiven wel eens met behulp van een bezem. Het resultaat is dan dat de duiven een boom verder gaan zitten. Ook is er een geval bekend waarbij iemand met een windbuks op de tortels geschoten heeft. Gelukkig zijn er ook positieve reacties: "ze moeten toch ergens zitten" en "ik vind het wel een leuk geluid wat deze vogels maken". Momenteel, november 1985, wordt de slaappleaats nog steeds gebruikt door de Turkse Tortels.

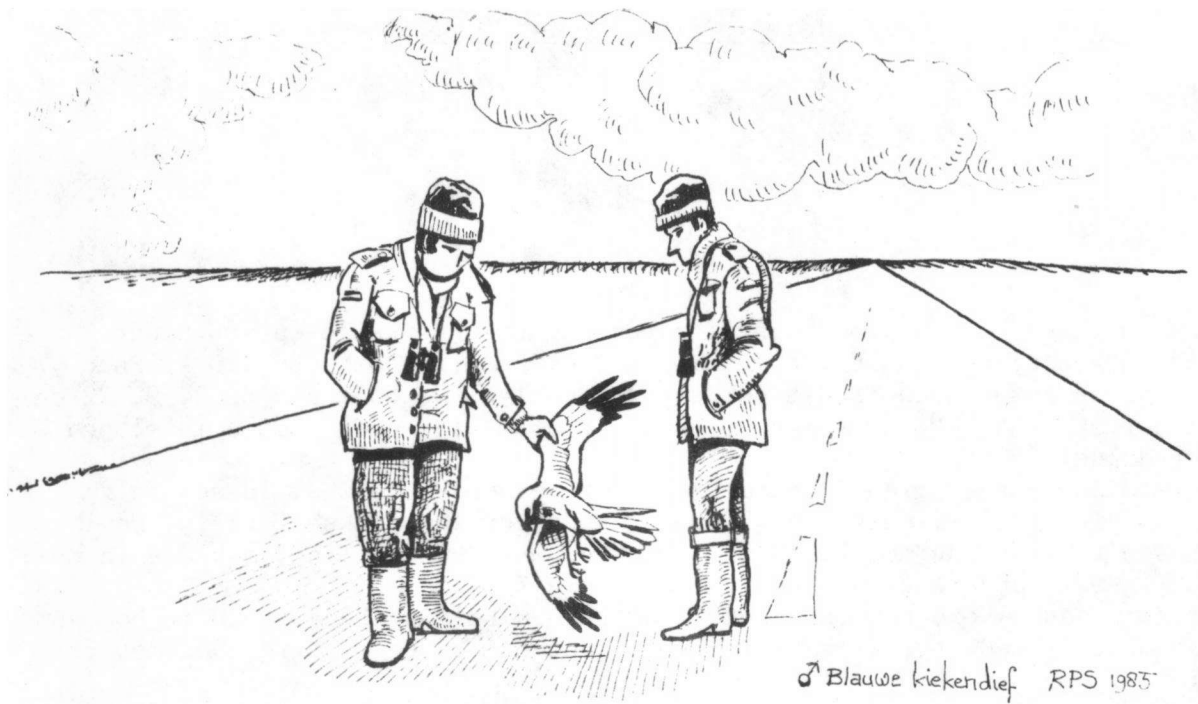
VERKEERSSLACHTOFFERS OP HET TALUD VAN DE STICHTSE BRUG IN 1984

Peter Dieperink

Inleiding:

In 1983 verzocht de VWG 't Gooi e.o. Rijkswaterstaat om beplanting op het talud van de Stichtse Brug aan te brengen en daarmee te voorkomen dat na openstelling van de rijksweg A 27 een groot aantal vogels zich zou doodvliegen tegen het verkeer. Na overleg met Rijkswaterstaat werd besloten om gedurende 1 jaar regelmatige verkeersslachtoffertellingen te houden en naar aanleiding van de resultaten eventueel maatregelen te nemen.

Aldus geschiedde. De rijksweg werd op 1 november '83 geopend en in de periode 1 januari - 31 december '84 werd het traject regelmatig op slachtoffers afgezocht.

Methode:

De tellers waren hoofzakelijk leden van de NJN afdeling La-Bla, of van de VWG. Er werd in totaal 52 maal geteld, en wel vanaf de brugoverspanning zelf tot ongeveer 100 meter in de Oostermeent, een traject van 1,7 km. Per voet werd dit traject aan beide kanten van de rijbaan afgezocht en werden gevonden kadavers verwijderd. De vindplaats (km.-paal) werd genoteerd. Door de meeste tellers werden bovendien de grotere zoogdieren globaal genoteerd, tijdens één telling in augustus werden ook de gevonden kleinere zoogdieren en amfibieën genoteerd.

Resultaten:

A. Vogels

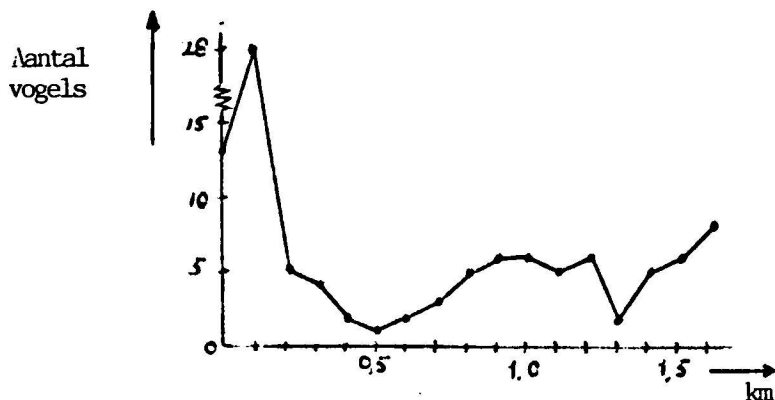
aantal tellingen soort	5 jan	4 feb	5 maa	6 apr	2 mei	2 jun	4 jul	8 aug	4 sep	3 okt	4 nov	5 dec	52 totaal
Gierzawluw						1	18	1					20
Huismus								16	1				17
Spreeuw							3	9	1		1		14
Kokmeeuw	1		1		4	2	3	2	1				14
Kneu							1	7	2				10
Postduif			1			2	1	4					8
Strandplevier							2	1					3
Fazant						1		1				1	3
Scholekster								2					2
Kievit					1	1							2
Veldleeuwerik								2					2
Zangvogel spec.								2					2
Wilde Eend				1									1
Blauwe Kiekendief											1		1
Zilvermeeuw								1					1
Ransuil						1							1
Visdief								1					1
Paapje								1					1
Tapuit								1					1
Merel							1						1
Witte Kwikstaart								1					1
Houtduif					1								1
Totaal	1		2	1	6	8	29	52	5		2	1	107

B. Zoogdieren, Amfibieën

soort	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	totaal
Haas	5		1				2	11	2		3	1	25
Konijn	3	3	3	3				5	1			1	19
Muis spec.								4					4
Bunzing					1							1	2
Laatvlieger								2					2
Mol								1					1
Kikker								6					6

C. Verspreiding over het traject

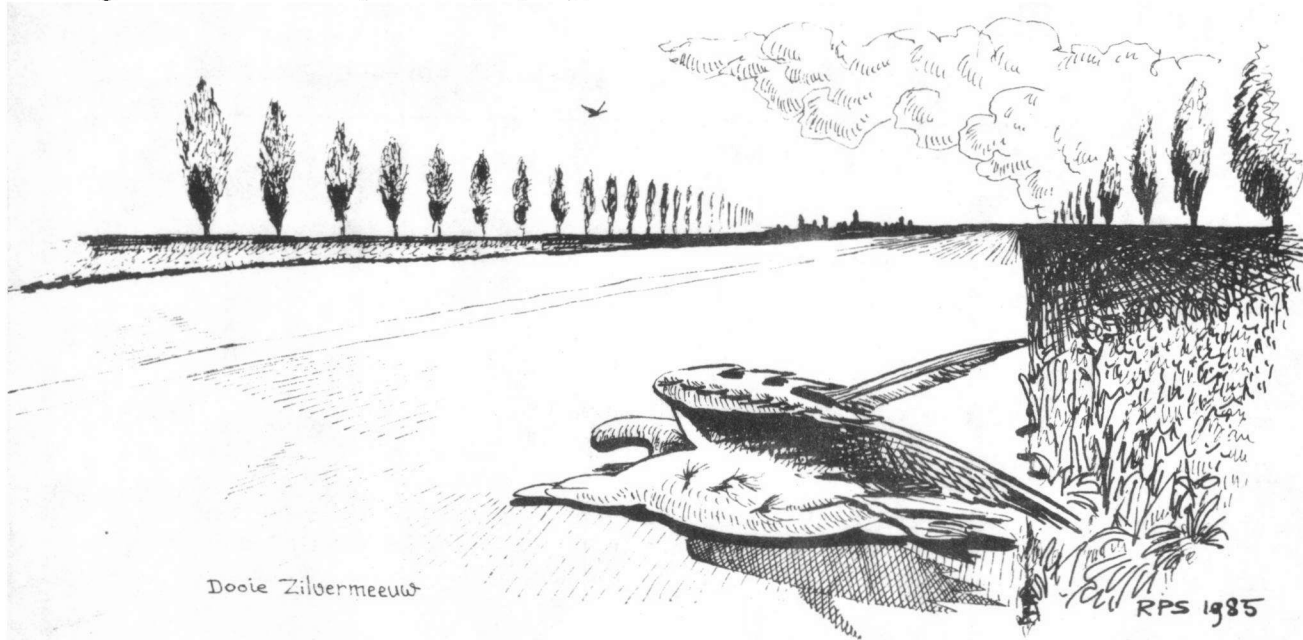
De volgende grafiek geeft het gevonden aantal vogels per honderd meter traject weer. De Gooise Zomerkade ligt ter hoogte van km. 0-0,2 en de Stichtse Brug - overspanning ter hoogte van km. 1,6.

Herkomst van de slachtoffers

Wanneer we de lijst van vogelslachtoffers nader bekijken, valt op dat er een grote verscheidenheid aan soorten (liefst 21 'wilde') gevonden is, analoog aan de vogelrijkdom die in het aangrenzende natuurgebied voorkomt. Een belangrijk deel van de slachtoffers wordt gevormd door doortrekkende soorten als Gierzwaluw, Huismus (voedseltrek), Kneu, Paapje, Tapuit, Veldleeuwerik.

Broedvogels ter plaatse zijn soorten als Strandplevier, Kievit, Visdief, Ransuil, Fazant. Het hoge aantal Gierzwaluwen dat gevonden is kan worden verklaard uit het feit dat er in juli en augustus vele tienduizenden langstrekken. Er wordt dan roekeloos op insecten gejaagd die massaal boven het talud hangen. Ditzelfde verschijnsel is regelmatig langs de Oostvaardersdijk in Zuidelijk Flevoland waarneembaar, aldaar zijn in de loop der jaren vele honderden Gierzwaluwen op deze wijze gesneuveld. Andere opvallende soorten zijn Blauwe Kiekendief, Strandplevier en Paapje. Deze soorten werden hoogst zelden in Nederland als verkeersslachtoffer gevonden (Jonkers & De Vries, 1977). De Strandplevier is een soort die nogal vaak heen en weer vliegt tussen broed- en fourageergebied en daarbij laag over de weg scheert. De drie gevonden Strandplevieren maakten deel uit van een kolonie van circa 30 broedparen op het strand aan de westkant van de brug. Bij uitzondering zijn er langs de dijken in Zuidelijk Flevoland ook wel Strandplevieren gevonden; zo werden er in 1969 maar liefst elf gevonden aldaar (Osieck, 1970).

Dooie Zilvermeeuw

RPS 1985

In de categorie zoogdieren trokken de twee vleermuizen (laatvliegers) direkt de aandacht. Deze werden op 25 augustus door Erik Lam gevonden op slechts 30 meter afstand van elkaar. De determinatie geschiedde op het Instituut voor Taxonomische Zoölogie in Amsterdam. Het gebeurt slechts een enkele maal dat er vleermuizen als verkeersslachtoffer gevonden worden in Nederland (mededeling Dr. A.M. Voûte). Zo werd er bijvoorbeeld tijdens het landelijke onderzoek van Jonkers en De Vries (1977) maar één vleermuis (laatvlieger) gevonden tegen ruim 5000 verkeersslachtoffers onder de zoogdieren. Gedurende een zesjarig onderzoek naar verkeersslachtoffers in het oostelijk deel van de polder de Alblasserwaard werden er een drietal vleermuizen gevonden: één laatvlieger en twee dwergvleermuizen (Jonkers & Jongejan, 1982).

Discussie:

Dat niet alle aangereden vogels zijn gevonden tijdens het onderzoek ligt voor de hand. De vraag hoeveel vogels er dan wel zijn aangereden is niet zomaar te beantwoorden. Vele factoren spelen een rol. Zo is er bijvoorbeeld niet vaak genoeg geteld in de maanden mei, juni en juli. Ook predatie speelt een belangrijke rol. Mogelijke predatoren in het gebied zijn: Bonte en Zwarte Kraai, Ekster, meeuwen, Bunzing, etc. Arbitrair zou het werkelijke aantal slachtoffers onder de vogels op 200 à 300 geschat kunnen worden.

Rekenen we het gevonden aantal vogels om naar een eenheid die vergelijking met andere onderzoeken mogelijk maakt, namelijk het gevonden aantal vogels per kilometer per maand, dan komen we voor de Stichtse Brug op een aantal van 5,25 vogels/km/mnd. In het al eerder genoemde rapport van Jonkers & De Vries (1977) zijn gegevens van zeer vele trajekten in Nederland verzameld. De telperiode is van september '73 - januari '76. Voor open gebieden wordt een gemiddeld aantal vogelslachtoffers van 1,68/km/mnd genoemd. In de periode '76 t/m '81 werden drie trajekten in het oostelijk deel van de Alblasserwaard geteld (Jonkers & Jongejan, 1982). Hier wordt een aantal van 0,29 tot 1,08/km/mnd opgegeven. In de Hoeksche Waard werd van '72 t/m '75 een stuk Rijksweg met een lengte van 15 km. geteld. Er werden 1,94 vogels/km/mnd gevonden (Preesman, 1978). De Oostvaardersdijk is een traject wat erg veel overeenkomt met het talud van de Stichtse Brug. Op deze dijk werden tijdens een telling van november '73 - juli '74 1,85 vogels/km/mnd gevonden. Het traject was 29 km. lang.

Relatief gezien is het aantal gevonden vogels bij de Stichtse Brug dus erg hoog, er zijn ruim driemaal zoveel slachtoffers gevonden vergeleken met andere tellingen langs vergelijkbare trajekten in Nederland. Dit roept de vraag op of er geen maatregelen genomen kunnen worden. De diversiteit aan gevonden soorten maakt dit er niet gemakkelijker op. Het aandeel van de watervogels is klein, het aandeel van zangvogels daarentegen vrij groot. Het aanbrengen van beplanting ter hoogte van de Zomerkade is een mogelijkheid, daar in dat gebied de meeste slachtoffers vielen (zie grafiek). Het plaatsen van waarschuwborden kan natuurlijk nooit kwaad, hoewel het effect daarvan niet overschat mag worden. Een derde mogelijkheid is het aanbrengen van objecten die vogels afschrikken. Helaas is over deze mogelijkheid zeer weinig bekend.

Het aantal slachtoffers kan in de toekomst nog stijgen als de Rijksweg vierbaans wordt. Naar het zich laat aanzien kan dit zeker nog tien jaar duren, als het al doorgaat.

Conclusies:

Tijdens het éénjarig onderzoek over een traject van 1,7 kilometer werden 107 vogelslachtoffers gevonden, verdeeld over 22 soorten (waarvan 1 gedomesticeerde, de Postduif). Daarnaast zijn er 53 zoogdieren gevonden, verdeeld over 6 soorten. Onder de gevonden vogels bevinden zich enkele schaarse soorten, namelijk Blauwe Kiekendief, Ransuil, Strandplevier, Tapuit en Paapje. De Gierzwaluw is het algemeenste slachtoffer met 20 stuks. De meeste slachtoffers vielen in juli en

augustus. Het gevonden aantal vogels is ongeveer drie maal zo hoog vergeleken met het gemiddelde aantal slachtoffers langs wegen door open gebieden in Nederland. Onder de zoogdieren zijn de opvallendste vondsten die van twee bunzings en twee laatvliegers.

In nauw overleg met Rijkswaterstaat wordt momenteel bekeken welke maatregelen tegen deze slachting genomen kunnen worden.

Medewerkers:

Dank gaat uit naar de volgende personen die aan het onderzoek meehielpen: Roelof de Beer, Patrick Jansen, Erik Lam, Frank Majoor (tellers, N.J.N. afd. La-Bla); Dick Jonkers (adviezen); Lelia Oosterhuis, Jelle Vecht (Rijkswaterstaat)

Literatuur:

- Jonkers, D.A. & Jongejan, W. (1982): Faunasterfte door het verkeer in het oostelijk deel van de Alblasserwaard. Leersum.
Jonkers, D.A. & De Vries, G.W. (1977): Verkeersslachtoffers onder de fauna. Leersum.
Osieck, E.R. (1970): Verkeersslachtoffers in Zuidelijk Flevoland (1969). Korhaan 4 : 8.
Preesman, L.C. (1978): Verkeersslachtoffers langs een traject rijksweg. Het Vogeljaar 26 : 21-24.

SLAAPTREK VAN SIJZEN

Jaap Taapken

Het heeft een paar jaar geduurd voordat mijn vrouw en ik er met zekerheid achterkwamen dat zich aan de zuidkant van de gemeente Hilversum een opvallende slaaptrek van Sijzen manifesteert.

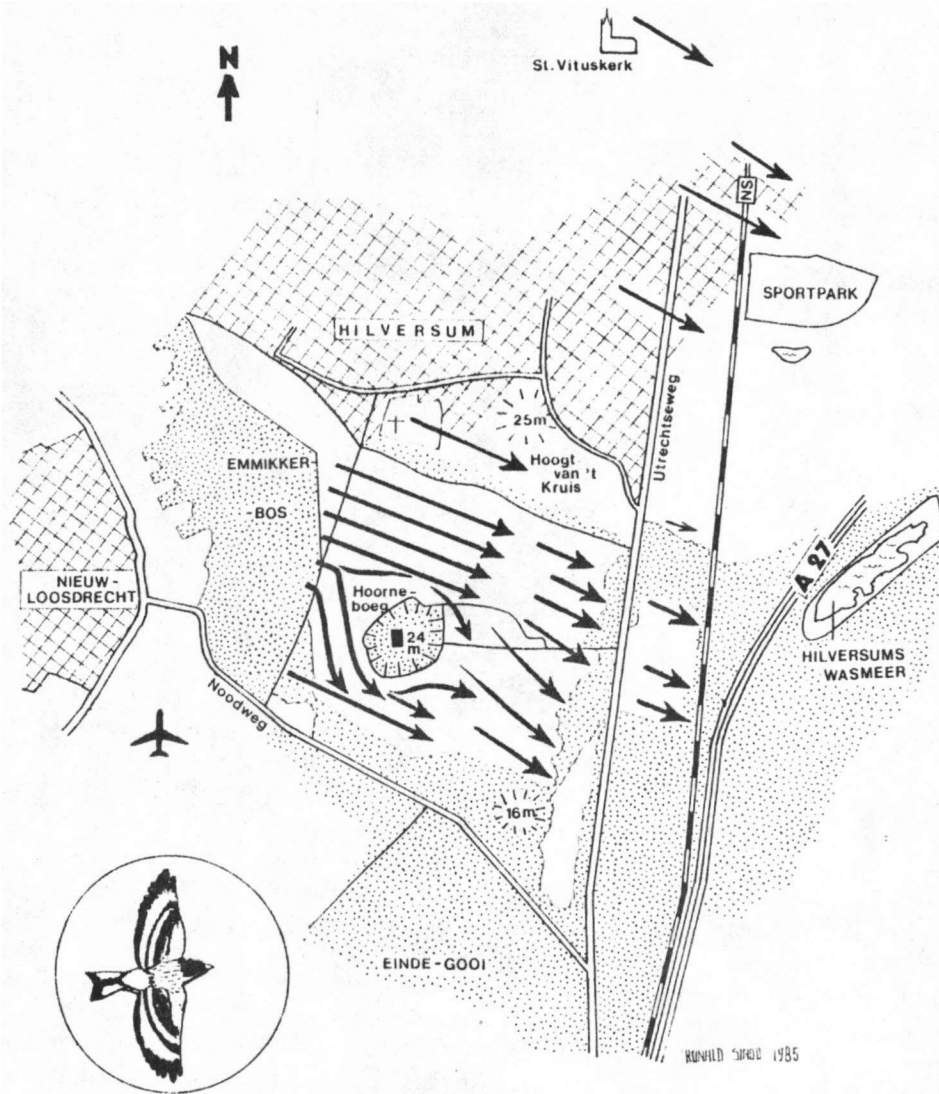
Omdat wij nu al ruim elf jaar lang vrijwel dagelijks op de Hoorneboegse Heide en De Zwarte Berg en omgeving komen viel het ons op dat er in de wintermaanden vanaf zo'n ruim twee uur voor zonsondergang Sijzen overtrokken naar het oosten. Tijdens goede sijzenjaren worden dat er soms wel in een half uur tijd een paar honderd stuks, die wij in troepjes van tien tot wel honderd stuks zagen overvliegen. Bij mooi weer vaak vrij hoog en verspreid, maar bij harde wind of regen vaak heel laag golvend naar oost over de heide om zo voordelig mogelijk de heide van west naar oost over te komen. Het viel ons op dat er zowel in het najaar als in de winter en het voorjaar steeds alleen maar trek naar het oosten was, totdat wij op het idee kwamen 's morgens vroeg eens wat beter op te letten. En toen werd dat al spoedig duidelijk, want toen kwamen er steeds troepjes over die alleen maar richting west vlogen.

Nadien zijn wij er nog beter op gaan letten en was het duidelijk te zien, dat die naar het Oosten vliegende Sijzen dat met veel behendigheid en kennis van zaken deden. Het bleek duidelijk dat ze de hoogste bomen van het Conferentieoord steeds omzeilden en aan beide kanten passeerden. Later konden wij ook over onze tuin van de Utrechtseweg 43 en het Laapersveld, ja zelfs eenmaal ook over de huizen ten zuiden van de Sint Vituskerk wel overtrekkende Sijzen waarnemen, die in de namiddag richting oost vlogen.

Het zou de moeite waard zijn om eens met een grote groep waarnemers de weg van deze Sijzen te vervolgen.

Wij vermoeden dat het Sijzen zijn, die in het plassengebied foerageren op Elzen en dergelijke en die dagelijks gaan slapen diep in de bossen van de Boswachterij De Vuursche of misschien nog wel verder. (Ze moeten dus vroeg van hun foerageergebied vertrekken omdat ze enkele uren nodig hebben voor hun slaaptrek. Waarbij het interessant is te zien dat ze in de kale winterse dagen toch nog voldoende voedsel kunnen vinden.)

Namiddag slaaptrek van Sijs tijdens herfst-winter-voorjaar.

Natuurlijk eist die dagelijkse vlucht ook energie en dus meer voedselopname. Interessant zou het bovendien zijn, als wij te weten zouden kunnen komen of die Sijsen óók in de bossen nog tijd gebruiken om ander voedsel te zoeken. (bijvoorbeeld berkezaaden) gezien hun vrij vroege tijd van trek naar de slaapgebieden. Ook zou het in dat verband interessant zijn te weten of die slaaptrek even sterk is als het voedselaanbod in bepaalde jaren in de plassengebieden minder best is. Of dat ze dan langer in de plassengebieden zouden verblijven en misschien zelfs daar blijven overnachten. Mogelijk is ook dat een deel van de Sijsen wél in de plassengebieden overnacht.

In elk geval zouden tellingen interessante resultaten kunnen opleveren. Bij het houden van tellingen van Sijsen in de plassengebieden zou bovendien goed rekening gehouden moeten worden met het feit dat het aantal Sijsen daar omstreeks 1 ½ uur vóór zonsondergang al sterk gedaald kan zijn en dan niet meer een representatief beeld kan geven van het aantal dat daar overdag voorkomt. Wij kregen wel de indruk dat aan het einde van de winter en het vroege voorjaar de troepjes wat groter werden. Mogelijk dat er zich dan toch vogels van elders aan toegevoegd hebben. Op plaatsen waar wij de Sijsen steeds over zien komen wordt nimmer gerust of gestopt, maar de weg wordt wat "gehaast" en "gedecideerd" op het doel af vervolgd. Het ziet er naar uit dat deze slaaptrek van geslacht op geslacht wordt overgeleverd en misschien al erg lang het geval is.

VOGELCURSUS

Marijke Hemmers

Als kersvers lid van de vogelwerkgroep wil ik een stukje schrijven over de najaarscursus.

Na wat algemene opmerkingen zal ik apart op de avonden en de excursies ingaan. Wat mij opviel bij de cursus was dat hij zeer verzorgd was. De inschrijving, de documentatie die er altijd lag, de koffie, de altijd aanwezige mensen bij wie je terecht kon voor vragen en het kennismakingspakket dat je als nieuw lid kreeg. Het was allemaal prima in orde. De enige aanmerking die ik op de cursus had is dat de avonden soms te lang waren.

Misschien is het een idee om de cursus iets te verlengen en de avonden in te korten.

22 oktober.

Carla Holzenspies vertelde over haar vogelhospital. Een voortreffelijke binnenkomeer want zij kan erg onderhoudend vertellen. Je kon echt lekker onderuit gaan zitten luisteren.

29 oktober.

Deze avond werd er een wat ander soort aandacht gevraagd. Paul v.d.Poel vertelde over de vogeltrek, een altijd boeiend onderwerp waarvan ik veel kon leren. Aan het eind van de avond werd de film "Flight for survival" vertoond die ging over de vogeltrek en o.a. over de tocht van de zwaluw over de Sahel. Wat een landschap die Sahel met z'n bergen van zand!

2 november.

De eerste excursie naar de Gooimeerkust. Ondanks dat het water met bakken uit de hemel viel sprong ik met enthousiasme in mijn regenpak en ging op weg naar Huizen. De opkomst viel mee. We liepen eerst de pier op en zagen wat Bergeenden en Wilde Eenden. De tranen stonden je in de ogen van de wind en regen dus zijn we niet lang op de pier gebleven. Richting Oud-Naarden waar we een Buizerd zagen. Het weer begon wat beter te worden en het was soms zelfs droog. We zagen nog een specht, Goudhaantjes, veel mezen en in een flits een omlaagduikende Smelleken. Op een grasveld zaten wat Kramsvogels. Ik was blij dat ik gegaan was ondanks de regen.

5 november.

Leni Reddingius over vogels in de winter die dicht bij huis te zien zijn. Ze gaf ook de verschillen aan bij mussen e.d.. Yves Vogel vertelde wat over snavels en daarna Leni weer over de bedreigingen voor vogels. Naar om te horen maar zeer reëel.

10 november.

Excursie naar Groeneveld. Sombor weer, een landgoed waar ze allergisch voor bomen lijken te zijn en er daarom zoveel mogelijk weghalen. Een excursie waarop echt niet veel te zien was. Wat Kauwen, soepeenden, Pimpelmezen en een paar Vlaamse Gaaien. Alle reigernesten uit de bomen achter het kasteel waren weg.

12 november.

Paul v.d.Poel over symphonie in zwart en wit, kraaien en meeuwen e.d.. Mooi, meeuwen tegen een helderblauwe lucht dat blijft altijd een schitterend gezicht.

Yves Vogel vertelde het één en ander over poten en Ronald Sinoo over roofvogels. Hij kreeg dit bij lange na niet af en zou de laatste avond terugkomen.

17 november.

Excursie Eempolder, koud maar droog. Na het verzamelen gingen we met een minder aantal auto's de polder in. Af en toe stapten we uit als er iets te zien was zoals een rij Kleine Zwanen en wat Knobbelzwanen. Een stukje verder een Buizerd op een paal die later wegvloog. We stapten uit en verdeelden ons in twee groepen. De polder in. We zagen Bonte Kraaien, Wulpen, Grauwe Ganzen, Kolganzen, zwanen, een Torenavalk en natuurlijk meeuwen. Nu in het open veld merkte je hoe moeilijk het als beginner is om de vogels op hun vliegbeeld te herkennen. Oefening baart kunst denk ik dan maar.

De waarschijnlijk gebruikelijke beginnersblunders werden gemaakt. Bijzondere vogels die plastic zakken bleken te zijn, beweringen van Grote Mantelmeeuwen met een spanwijdte van 2½ meter. Het deed er niet toe, op een beginnerscursus mag alles.

19 november.

Leni Reddingius over watervogels. Haar enthousiasme voor eenden is niet onterecht want wat zijn ze soms mooi!

Daarna de film "de Dollard" waarin veel van de net behandelde soorten voorkwamen. Ik vond dit een hele mooie film. De troepen vogels, de (schijn) gevechten van de Kemphanen, schitterend! Alleen krijg je aan het eind van zo'n film weer even de pin op je neus want door het bouwen van een kerncentrale of het opslaan van kernafval zou er zo ontzettend veel moois voorgoed vernietigd worden. Weer vraag je je dan wanhopig af waar ze (of we?) toch mee bezig zijn op deze aarde en hoe je het kunt stoppen.

23 november.

Excursie Flevopolder. Deze excursie kon ik niet mee maar van iemand anders heb ik gehoord dat de volgende soorten zijn waargenomen: Kuifeend, Tafeleend, Topper-eend, Krakeend, een IJseend bij de Pampushaven wat nogal voor consternatie zorgde, Nonnetje, Grote Zaagbek, Buizerd, Ruigpootbuizerd, Torenavalk, Grauwe-Ganzen, Kolganzen, Blauwe Kiekendief (man en vrouw), Bonte Kraai, Fraters, zwanen, Futen.

26 november.

De laatste cursusavond. Ronald Sinoo maakte zijn verhaal over roofvogels af aan de hand van mooie duidelijke dia's. Yves Vogel vertelde over het verenkleeft en we besloten de avond met de film "Real Aces". In deze film liet men leuke vergelijkingen zien tussen sommige vogels en vliegtuigtypen. Vooral de stukjes film die vertraagd waren opgenomen gaven mooie beelden zoals de manier waarop een Jan van Gent duikt.

Ik hoop dat u het leuk vond iets over de cursus te lezen. Mijn excuses voor eventuele onnauwkeurigheden in het vermelden van de soorten vogels die we tijdens de excursies hebben gezien. Ik zal het allemaal wel wat simpel gebracht hebben maar de meeste soorten die je als beginner goed kunt herkennen zijn de meest voorkomenden.

Vogels kijken is een verslavend iets heb ik gemerkt. Elke week een kleine injectie en je bent verkocht.

Er spelen vogels door mijn hoofd, ik zie overal vogels en bij vlagen moet ik ineens met mijn kijker op stap.

Het is een leuke verslaving maar wat moet ik nog veel leren!

Een bedankje voor iedereen die zich heeft ingezet om de cursus te doen slagen. Wat mij betreft was hij geslaagd.

EXCURSIE NAAR DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGPLAS BIJ LOENEN

Hans Russer

Op 24 november 1985 om half acht 's ochtends waren 15 vogelaars bij de waterleidingplas aangekomen om onder leiding van de heer van Bergeik een wandeling rond de plas te maken. Het tijdstip om te beginnen, bleek echter iets te vroeg te zijn gekozen, want het werd pas om ongeveer kwart over acht licht.

Het wachten hierop was echter geen enkel probleem, want de excursiegangers werden in het kantoor van de heer van Bergeik getrakteerd op 2 kopjes koffie!! Toen de wandeling uiteindelijk toch begon, bleek het behoorlijk mistig te zijn. Ondanks deze tegenvaller konden we toch nog 37 soorten noteren.

Bij de ingang bleken veel zangertjes te zitten: Kepen, Sijsjes en zelfs een Barmsijs werden waargenomen.

Dichter bij de plas werden Kool-, Pimpel- en Staartmezen gezien en konden enkele Goudhaantjes worden genoteerd. Spreeuwen waren er natuurlijk ook. Volgens de heer van Bergeik is er een grote slaapplaats van deze soort bij de plas, waar regelmatig uilen en roofvogels een portie Spreeuw proberen te bemachtigen. Dat dit lukt bleek uit de talrijke plukplaatsen met spreeuwenresten. Er werd zelfs een braakbal van een Blauwe Reiger gevonden met de overblijfselen van een Spreeuw. Dat het een braakbal van een reiger is, kun je ruiken; ze verspreiden een zure stank.

U merkt het al; er werd veel naar de grond gekeken. Dit kwam natuurlijk door de mist. Als resultaat kon o.a. worden genoteerd: een dode Buizerd, een dode spitsmuis, een uilebraakbal met de resten van een wat groter zoogdier (mol of rat), 2 braakballen van een reiger en de uitwerpselen van Grauwe Ganzen.

Aalscholwers zaten op hun vaste stekje bij Terra Nova en omdat de nevel toch iets minder dik werd, zagen we ook nog het volgende waterwild: Brilduikers, Grote Zaagbekken (1mn en 12vr), Smient, Slobeend, Wintertalingen, Krakeend (14), Kuifeenden en Tafeleenden. Van deze soort zwom een vrij grote groep op de plas. Dat was dus tellen geblazen; eerst werd er gegokt: 250 ex., dit bleek al snel te laag te zijn, want een aantal tellers zaten op een gegeven moment op ongeveer 325 ex., totdat één teller, op 400 ex. uitkwam. U ziet het; allemaal het zelfde aantal tellen schijnt moeilijk te zijn.

Van de lijsterachtigen waren Kramsvogels, Koperwieken en Merels present.

Erg leuk waren een roepende Waterral en tientallen Baardmannetjes, waarvan er een drietal zich mooi vertoonde en daardoor een vogelaar, zoals hij mij zelf zei, een prima dag bezorgde. Tenslotte was het een Roerdomp, die laag over de plas langs vliegend de excursie op een waardige manier afsloot.

Als dank voor de prima leiding, mocht de heer van Bergeik van de VWG het Gooi, een kleine attentie in ontvangst nemen.

ONTVANGEN LITERATUUR

Samenstelling: Leny Reddingius

Argus, St. Kritisch Faunabeheer, jrg 10, no 3, augustus 1985: Valkerij en havikerij zijn niet roofvogelvriendelijk-De eekhoorn-Roofdierjacht en Nederlandse wet-Wildbeheerseenheden scheppen nieuwe kansen voor jagers.

Cultuurrijp, RIJP, jrg 21 no 7, juli 1985: Flevoland nieuw "thuisland" voor de Aalscholver.

DeBakel, NJN, jrg 11 no 4: Cicindela's (kevers, L.R)-Spinnen-Avifauna van Vlieland I.

Dutch Birding, St. Dutch Birding Association, jrg 7 no 2, 1985: Vogeltopografie-Divers in winter.

idem, jrg, 7 no 3, 1985: Brilgrasmus in IJmuiden in november 1984-Occurrence of White-tailed plover in Europe.

Licedula, Twentse VWG, jrg 14 no 2, juni 1985: Verandering in de Twentse vogel-populatie-Vogels in de Engbertsdijksvenen.

idem, jrg 14 no 3, september 1985: Verslag 9e ringseizoen 84/85 ringstation Overdinkel-Waterwildtellingen in winter 84/85 rondom Delden-Nestkasten verslag 1985 VWG/IVN Losser-Tellingen slaapplaatsen Roeken en Kauwen.

De Fitis, VWG Haarlem e.o., jrg 21 no3, 1985: Vogels van de zeeduinen-Vogels kijken in Zuid-Kennemerland: waar en wanneer?

De Gierzwaluw, KNNV/VWG Amsterdam, jrg 23 no 2, 1985: De Kerkuil in en om Amsterdam-Vorsttrek over de vijfhoek bij Diemen in jan/febr 1985-Waarnemingen in de regio Amsterdam maart t/m mei 1985.

De Graspieper, Samenwerkende VWG's N.H., jrg 5 no 3, oktober 1985: Enige aspecten uit 30 jaar vogeltrekwaarnemingen van de VWG Haarlem-Een onderzoek naar de broedbiologie van de Rietgors-Het weidevogelseizoen 1985.

De Grauwe Gans, St. Vogel-en Natuurwacht "Zuid-Flevoland", jrg 1 no 3, september 1985: Stootvogeltelling in Flevoland in januari 1985/De Slechtvalk in Zuid-Flevoland in winter 84/85-Gebieden in de polder: het Muiderzand-Avifauna van Zuid-Flevoland, mei/juni 1985.

De Grutter, Vogelbeschermingswacht "Zaanstreek", jrg 9 no 4, augustus 1985: Voor het tweede jaar de Brilduiker-Vogeltrektellingen in de Zaanstreek in 1984.

idem, jrg 9 no 5, oktober 1985: Het voorkomen van de Roodkeelduiker in de Zaanstreek en het Alkmaardermeergebied-Enige aantekeningen over Grutto's voor en na het broedseizoen in de Starnmeer.

De Kleine Ratelaar, IVN, afd. Gooi e.o. jrg 7 no 4, september 1985

Knipselkrant, St. Kritisch Faunabeheer, jrg 10, juli 1985: met o.a. enkele artikelen over de roofvogelmoord in Limburg.

idem, jrg 10, augustus (?) 1985: met o.a. artikelen over de roofvogelmoord, sportvisserij en afschieten van damherten op het Loo.

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 28 no 3, augustus 1985: De Kleine Bonte Specht in de provincie Utrecht-Dwergmeeuwen in het Vechtplassengebied-De Leusderheide en het Structuurschema Militaire Terreinen-Fenologische waarnemingen regionale broedvogels.

idem, jrg 28 no 4, oktober 1985: Het gezamenlijk overnachten van Grote Gele Kwikken-Watervogeltelling Nijkerker-en Nuldernaau 84/85-Uniek water-vogelgebied bedreigd: Requiem voor Vuylcop (langs Amsterdam-Rijnkanaal, tussen Schalkwijk en Jutphaas, L.R.).

Limosa, NOU/SOVON/red. Watervogels, jrg 58, afl. 2, 1985: Kluten en waterpeil in de Oostvaardersplassen: broeden in een veilige omgeving?-Terrein-keuze van jonge en Oude Kokmeeuwen: een keuze tussen nat en droog-Broedsucces van kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw in Meijndel, Wassenaar-Herkomst en leeftijd van Zeekoeten in Nederland-Herziening van de Nederlandse Avifaunistische lijst-Stormmeeuwen broedend op en tegen gebouwen.

idem, jrg 58, afl. 3, 1985: De Boomleeuwerik als broedvogel in Nederland 1970-1974-Interpretatiecriteria voor broedvogelinventarisaties met de territoriumkartering-Over de broedbiologie van de Stormmeeuw op Texel-Vogelhinder door middelgrote windturbines; over vlieggedrag, slachtoffers en verstoring.

De Meerkoet, Natuur-en Milieufederatie Wierhaven, no 2, 1985.

Mens en Vogel, Belgisch Inform. blad v. studie en bescherming v.d. Europese Avifauna, jrg 23, no 2, juni 1985: De bescherming van de Ooievaar in 'Tuesië-Veiliger maaien voor weidevogels-Het nieuwe bosdecreet: Bos-bescherming of houtproductie?-Waar mogen de Roze Flamingo's toch heen zijn?-China: zeldzame vogels.

De Mourik, VWG Rijk van Nijmegen e.o., jrg 11 no 3, 1985.

Natuurbehoud, Ver. tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland, jrg 16 no 3, mei 1985: Jaarverslag 1984.

idem, Met de Lepelaars gaat het weer beter-Gaat de natuur voor de bijl?-De uitzet-fazant, steunpilaar van jagend Nederland.

Natuur en Milieu, St. Natuur en Milieu, jrg 9 no 5, mei 1985: "Natuur" rampen zijn mensenwerk-Natuur en landschap moeten beter worden beschermd-Actie bejaagd zonder reden.

idem, jrg 9 no 7/8, juli:augustus 1985: Algenbloei niet accepteren maar bestrijden.

idem, jrg 9 no 9, september 1985: Morsdode lente na nucleairewinter-
Milieu en bewapening: standpunt Natuur en Milieu-Mus en Spreeuw minder
talrijk?

idem, jrg 9 no 10, oktober 1985: Dag paddestoelen-Amfibieën en reptielen in
Nederland bekend en bedreigd-Geïntegreerde landbouw beter voor boer
milieu.

Natuur Nabij, IVN Eemland, jrg 13 no 2, april 1985.

idem, jrg 13 no 3, augustus 1985

idem, jrg 13 no 4, oktober 1985.

Mededelingenblad, St. het Noordhollands Landschap, no 37, september 1985:
ontwikkelingen in de weidevogelstand in Noord-Holland-Broedseizoen
1985 Ilperveld.

De Vlieg, NJN Naarden/bussum, jrg 2 no 5, 1985: Broedvogels in het Lagieskamp
1985-Spinnen.

Prutschepper, NJN, afd. Laren/blaricum, jrg 22 no 7, 1985: Straatbloemen-
Muizen-de Bosuil.

De Steenloper, VWG de Helder, jrg 3 no 18, april 1985: Tussentijds verslag
onderzoek stookolieslachtoffers-Stootvogels II-Vleermuizen.

idem, jrg 3 no 19, juli 1985: Vogelwaarnemingen vanaf booreilanden-Verslag
waterwildtelling 1984-1985-Een nacht waken over de Kluten van de Putten
(bij Petten).

idem, jrg 3 no 20, oktober 1985: Stootvogels III-Nestkastenverslag broed-
seizoen 1985-Overzicht weidevogelstand 1985 vliegveld de Kooy-
Weidevogelverslag polder 't Hoekje 1985.

Het Uilskuiken, Vogelwacht Delft, no 16, september 1985: De Winterkoning en de
winter.

Vanelius, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 38 no 2, maart-april 1985
Roofvogels-Het vogelonderzoek bij het toekomstig windpark bij
Oosterbierum.

idem, jrg 38 no 3, mei-juni 1985: Het leven van de bastaardsatijnvlinder en
zijn verwanten op Terschelling-Eierzoeken en nazorg-Kievitten in zuid-
west Afrika.

idem, jrg 38 no 4, juli-augustus 1985: Paarse Strandlopers als wintergast-
Bijzondere broedgevallen 1981-1984-Over het voorkomen van Oeverpieper
en Waterpieper in Friesland-Enkele aantekeningen betreffende de
Stormmeeuw.

idem, jrg 38 no 5, september-oktober 1985: Kieviten zoeken het soms hogerop-
Belevenissen met een Slechtvalk-Draaadslachtofferonderzoek rondom
Drachten.

Veld en Vitrine, Fries Natuurhist. Museum, no 90, september 1985.

Te Velde, Veldbiol. Werkgr. Gelderse Vallei en Eemland, no 29, september 1985:
Landgoed Schothorst, verslag over vijf jaar natuurbeheer. .

Het Vogeljaar, St. Het Vogeljaar, jrg 33 no 3, juli 1985: Is de stadsvuut echt
anders?-Wordt vogelgeluid beïnvloed door het akoestisch milieu?-Nieuw
licht op het oriënteringsvermogen van de postduif-Najaarstrek bij het
IJmeer-Observatie in de winter van Buizerden in de polder-Witbuikrot-
ganzen op Texel.

Vogels, Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, jrg 5 no 28, juli/augustus 1985:
Jaarverslag 1984-De Grote Zilverreiger-Schol helpt Scholekster-
Zwarte Sterns-Zesbaksduwvaart bedreigt zeldzaam natuurgebied.

idem, no 29, september/oktober 1985: Onze zomervogels in Afrika-Vogeltrek-
Herfsttrek-Vogelkerkhof Cyprus-Steltlopers in Zuidoost-Azië-Raadsels
rond de Grutto-Radar volgt nachtelijke vogeltrek-De Kraanvogel.

idem, no 30, november/december 1985: Een Nederlandse "rode lijst"-Giervalkstroperij: georganiseerde misdaad-In Friesland hebben Kerkuilen het goed-Landschapsonderhoud voor de vogelstand-Spreeuwen kiezen voor een leven in groepen-Prismakijkers-De Aalscholver.

De Wijde Blik, St. Milieutijdschrift Cooi, Vechtstreek e.o., no 3, juli 1985: Pyramidewoningen-Naardermeer-Natuurtechnisch bosbeheer (2)-Het Streekplan-Branden van opslag-Eikenspaartelgenbossen-Zandzeeschandaal (3).

Zicht op Sticht, St. Stichtse Milieufederatie, september 1985: Aandeel in duurzame energie.

VELDWAARNEMINGEN

Samengesteld door Jos de Jonge

Dodaars	7	20-10	Plas Naarderbos	JBh/PHp
Geoorde Fuut	4	20-10	IJmeer tegen Zuid Flevoland	JBh/PHp
Geoorde Fuut	1	13-11	omg. Lepelaarsplas Almere	HD
Kuifduiker	1	25-10	IJsselmeer Almere	HD/HDsr
Roodhalsfuut	1	29-9	Vijver Naarderbos;zomerkleed	JBh
Roodhalsfuut	1	18-10	Plas Naarderbos;	PHp
Noordse Stormvogel	1	15-4	De Kwakel Kortenhoef	WL
Aalscholver	1 juv.	10-10	Mouwtje Bussum	JBh
Purperreiger	1	13-8	Kamrad Hilversum (ov)*	RS
Purperreiger	1	11-9	omg. Naardermeer	WWt
Ooievaar	2	26-5	Spiegelvolder N.den Berg (ov)	OW/JWs/TWs/
Ooievaar	1	24-10	Ker-kelanden Hilversum (ov)	WHv
Grauwe Gans	2ad+6juv	29-4	Ankeveen	WL
Kleine Zwaan	3	19-10	Slikveld Stichtse Brug	PD
Kleine Zwaan	min.30	20-10	Gooimeer t.h.v. Wolfskamer	JBh/PHp
Kleine Zwaan	50ad+2juv	23-10	IJmeer bij Holl. Brug	JF
Casarca	3	6-10	Knardijk Lelystad	MH/PH
Bergeend	33	19-10	Slikveld Stichtse Brug	PD
Wintertaling	6 vr.	22-9	Slikveld Stichtse Brug	PHp
Wintertaling	ca.200	6-10	langs de Knardijk Lelystad	MH/PH
Kraakend	min.45	2-10	Bergse Pad Ankeveen	JF
Smient	1 vr.	22-9	Plas Naarderbos	PHp
Slobeend	1 vr.	29-9	Kromslootpark Almere	PHp
Krooneend	1 mn.	22-9	Plas Naarderbos; eclipskleed	PHp
Krooneend	1 mn.	20-10	Plas Naarderbos; eclipskleed	JBh/PHp
Tafeleend	10	22-9	Plas Naarderbos	PHp
Tafeleend	1 mn.	17-10	Mouwtje Bussum	JBh
Toppereend	2	6-10	Oostvaardersdijk/Pampushaven	MH/PH
Manderijneend	1 mn.	22-9	Groeneveld	RS
Eidereend	1 mn.	4-11	IJmeer Muiden (foeragerend)	JW
Visarend	2 tot 4	20 tot 29-9	Holl. Ankeveen N	WL
Wespendief	1	20-7	NW van Lage Vuursche (ov)	RS
Sperwer	1	1-10	tuin Blaricum (met prooi)	AF
Buizerd	ca.15	6-10	Knardijk Lelystad	MH/PH
Buizerd	7	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Blauwe Kiekendief	1 vr.	25-10	Zuid Flevoland Almere	HD/HDsr
Bruine Kiekendief	1 mn.	2-10	Dammerkade Ankeveen	ND
Bruine Kiekendief	3	6-10	Oostvaardersdijk	MH/PH
Slechtvalk	1	14-5	Dammerkade Ankeveen	WL
Boomvalk	2 juv.	juli/aug.	Blaricum hei(ZW);daarna 1 juv.	EF
Boomvalk	1	28-8	Kamrad Hilversum	RS
Boomvalk	1	29-9	Ericaweg Huizen	JBh
Patrijs	ca.8	13-11	Hollandsche Brug	HD
Kraanvogel	1	6-10	Heintjesrak en Broekerpolder	WL
Waterral	2	14-9	Hollandsche Brug (foeragerend)	BD/ND/GH/R
Waterral	2+5	15-10	Laarder Wasmeer Hilversum	ND
Goudplevier	8	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Zilverplevier	1	6-10	Knardijk Lelystad	MH/PH
Kievit	ca.1200	23-8	Eempolder-N	RS
Bonte Strandloper	25	19-10	Stichtse Brug	PD
Krombekstrandloper	1	9-9	Stichtse Brug	ER/JFk
Kemphaan	4	25-7	Polder Garsten Vreeland	DJ
Kemphaan	12	23-8	Eempolder-N	RS
Groenpootruiter	ca.75	6-10	Observatiehut Knardijk	MH/PH
Oeverloper	1	19-10	Stichtse Brug Westzijde	PD
Wulp	ca.170	23-8	Eempolder-N	RS

Regenwulp	6	25-7	Polder Garsten Vreeland	DJ
Watersnip	ca.60	17-9	Hollandsche Brug Slikveld e.o.	JW
Watersnip	51	2-10	Dammerkade Ankeveen	ND
Watersnip	ca.800	19-10	Slikveld Stichtse Brug,	PD
Grote Jager	1	13-11	IJsselmeer omg. Pampushaven	HD
			(niet schuw en vloog op ongeveer	
			4 meter hoogte over)	
Stormmeeuw	ca.400	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Holenduif	96	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Flavogel	3	29-9	Dammerkade Ankeveen	WL

Hop Ronald Sinoo 1985

Hop	1	1-6	Ankeveense Plassen Noord	WL
Groene Specht	1 vr.	3-10	Hoorneboegse Heide	HR/RSt
Roodkeelpieper	1	6-10	Dammerkade Ankeveen	WL
Grote Gele Kwikstaart	7	19-10	Gooiersgracht Blaricum	PD
Grote Gele Kwikstaart	lmn+ljuv.	31-10	Laarder Wasmeer	ND
Witte Kwikstaart	17	31-10	Laarder Wasmeer	ND
Fitis	3	2-10	Dammerkade Ankeveen	ND
Tjiftjaf	4	2-10	Dammerkade Ankeveen	ND
Tjiftjaf	2	15-10	Laarder Wasmeer	ND
Vuurgoudhaantje	2	31-10	Laarder Wasmeer	ND
Kleine Vliegenvanger	1	29-9	Kuurdijk Lelystad	WWT/RBs/e.v.a
Zwarte Roodstaart	1 vr.	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Kramsvogel	ca.400	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Koperwiek	ca.140	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Zanglijster	8	15-10	Laarder Wasmeer	ND
Baardmannetje	16	29-9	Dammerkade Ankeveen	WL
Staarthees	6	27-10	Zuiderzeepad Oud Valkeveen	PHp
Sneeuwgors	1 vr.	13-11	Muiderzand Almere	HD
Europese Kanarie	1 mn.	7-5	Hollandsch Ankeveen N	WL/JV
Groenling	ca.80	1-11	Egelshoek Hilversum	ND
Sijs	10	24-9	Lambertszkade Kortenhoef	HR
Putter	9	15-10	Laarder Wasmeer	ND
Putter	10	19-10	Oostermeent Blaricum	PD
Frater	2	25-10	Oostvaardersdijk Almere	HD/HDsr
Notenkraker	1	20-10	Bos van Beerschoten Bilthoven	HMr
Notenkraker	1	24-10	omg.Pluismeer Baarn	FHo
Notenkraker	1	5-11	Bikbergen Huizen	GJ/JV1
Notenkraker	1	6-11	tuin van Musschenbroekstr.H'sum	mS
Roek	1	13-10	Muiderzand Almere	WWT
Bonte Kraai	1	25-10	Oostvaardersdijk Almere	HD/HDsr

*(ov)= overvliegend

Met Dank aan de waarnemers die inzonden

JBh -J.W.Boerhout	GH -G.Heise	mS -Mevr.Schulze
RBS -R.Bossong	MH -M.Hinterding	RS -R.P.Sinoo
BD -B.Dwars-v.Achterberg	PH -P.Hinterding	RSt -R.Stringa
HD -H.Dwars	PHp -P.Helsper	JV -J.Verhey
HDsr-H.Dwars Sr	RH -R.Heise	JVL -J.Vlaanderen
ND -N.Dwars	WHv -W.v.d.Hoeven	WV -Wanja v.Velzen
PD -P.Dieperink	DJ -D.A.Jonkers	JW -J.de Wilde-v.Meurs
AF -A.frater Smid-v.Thiel	GJ -G.Jaspers	JWs -J.Wildschut
EF -E.Frater Smid	WL -W.Leurs	OW -O.Wildschut
JF -Joh.J.Frieswijk	HMr -H.H.Morris	TWs -T.Wildschut
JFk -J.Folkers	HR -H.Russer	WWT -W.Weitjens
FHo -F.Hoes	ER -E.Russer	e.v.a. en vele anderen

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : H.Hardon, Dotterbloemlaan 39, 3742 ED Baarn, tel. 02154-18804
Sekretaris : W.Bindt-Bonnes, Oude 's-Gravelandseweg 9, 1406 LB Bussum 02159-12640
Penningmeester : L.Mudde, Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp, tel. 02940-11683
VWG het Gooi : Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

Kontaktpersonen

Avifauna : A.P.Vermeule, Gr.Wichmanstraat 40, 1222 BR H'sum, tel. 035-857492
Eempolders : R.A.Kole, Tore Valk 22, 3752 SK Bunschoten, tel. 03499-82303
Nestkasten : J.Mekel, Siriusstraat 23, 1223 AL H'sum, tel. 035-858955
H.W.de Soete, G.v.Amstelstraat 410, 1216 CC H'sum, tel. 035-10834
Propaganda : H.W.de Soete, zie boven
Vogelcursus ; F.v.Klaveren, Berkenhof 3, 1241 VP Kortenhoef, tel. 035-61426
contr. Vogelwet: R.G.Moolenbeek, A.Voetlaan 14, 1244 PJ Ankeveen, tel. 035-62641
Korhaan : W.Duurland, M.Simonszhof 84, 1216 LM Hilversum, tel. 035-17222
Vogelasyll : B.v.Ingen, J.v.Schimmelstraat 6, 1411 VS Naarden, tel. 02159-45658
Excursies : J.J.M.Hardon-v.Velsen, Dotterbloemlaan 39, 3742 ED Baarn,
tel. 02154-18804

Inzenden waarnemingskaartjes

J. de Jonge, Van Brakelllaan 26, 1215 PJ Hilversum

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G.Moolenbeek
Bussum/Naarden: L.Reddingius, Gr.W.de Oudelaan 22, 1412 AV Naarden, tel.02159-42508
Hilversum : J. de Jonge

Contributie : f 20.- per jaar, huisgenootlid f 7.50, Vogeljaar f 17.60

Gironummer : 2529179 t.n.v. penn. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp